

DE SYGE

Knud Pontoppidan og Amalie Skram

I midten af 1890'erne udspillede der sig en voldsom offentlig debat om forholdene og behandlingsmetoderne i psykiatrien. Den norsk-danske forfatter Amalie Skram og psykiateren Knud Pontoppidan spillede hver deres hovedrolle i debatten.

Som overlæge på sindssygeafdeling Københavns Kommunehospital og professor i psykiatri var Knud Pontoppidan i slutningen af 1800-tallet den mest fremtrædende psykiater i Danmark. I 1894 tog han imod forfatteren Amalie Skram, som var blevet indlagt på Kommunehospitalet efter et psykisk sammenbrud og flere selvmordsforsøg. Oprindeligt foregik indlæggelsen frivilligt, men efter overlægens aftale med hendes mand, blev Amalie Skram efterfølgende tilbageholdt på afdelingen imod hendes vilje med forbud mod at se sin familie.

Amalie Skram havde en meget negativ oplevelse af behandlingen på hospitalet generelt og af Knud Pontoppidan i særdeleshed. Hun gav udtryk for sin kritik i romanen Professor Hieronimus fra 1895, hvis titelperson tydeligvis var et portræt af Pontoppidan. Romanen medførte en voldsom debat i samtidens aviser, hvor deltagerne i debatten stillede sig på enten Skrams eller Pontoppidans side.

Debatten fik store konsekvenser for hovedpersonerne. For Pontoppidan medførte kritikken af hans person og hans behandlingsmetoder, at han i 1897 måtte forlade sin stilling ved kommunehospitalet og Københavns Universitetet.

For Amalie Skram medførte opholdet en vrede og mistillid over for hendes mand, der havde været med til at lade hende indlægge under tvang, og de blev skilt få år senere. Professor Hieronimus blev, sammen med en anden selvbiografisk roman om hendes ophold på Sankt Hans Hospital, centrale værker i Amalie Skrams forfatterskab.

I nutiden regnes Amalie Skram som en central forfatter inden for Det moderne gennembrud. Efter mange år, hvor hendes forfatterskab ikke havde fået den store opmærksomhed, blev Amalie Skram i 1970'erne genopdaget og anerkendt for at sætte vigtige emner som kvindeundertrykkelse og psykisk sygdom til debat. I den såkaldte galebevægelse, der opstod i slutningen af 1970'erne og var meget kritisk over for forholdene i psykiatrien i deres egen samtid, blev Amalie Skram et forbillede, og bevægelsen opkaldte deres tidsskrift og forlag *Amalie*.

DE SYGE

Materiale

- Amalie Skrams patientjournal fra Kommunehospitalet, 1894
- Amalie Skram: *Professor Hieronimus*, 1895
- Knud Pontoppidan: 6. Afdelings Jammersminde, 1897
- Biografi om Knud Pontoppidan